

1^ο ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

(Κέντρο Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης)

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Κολοκοτρώνη 22,

Τ.Κ. 564 30 – Σταυρούπολη, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 603 384 & 2310 666 130, Φαξ: 2310 588 139

E-mail: 1kesyvthess@sch.gr

Ιστοσελίδα: <http://1kesy-v.thess.sch.gr>

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΥ ΚΙΝΗΤΡΟΥ

Δέκα (10) προτάσεις ενίσχυσης του μαθησιακού κινήτρου

Το κίνητρο είναι η σπίθα, η δύναμη που μας ωθεί να ασχοληθούμε με μια δραστηριότητα από την αρχή της έως την ολοκλήρωσή της. Το κίνητρο βρίσκει εφαρμογή σε όλους τους τομείς της καθημερινής μας ζωής, φυσικά και στην εκπαίδευση.

Η επιθυμία για μάθηση, η θέληση για ανακάλυψη και εξερεύνηση καθετί καινούριου χαρακτηρίζει ανέκαθεν τον άνθρωπο. Μάλιστα ο ενθουσιασμός και η περιέργεια για μάθηση είναι ιδιαίτερα έκδηλη στα παιδιά, ήδη από πολύ μικρή ηλικία. Και μιλώντας για μάθηση εννοούμε τόσο την μάθηση που λαμβάνει χώρα στην καθημερινή ζωή του παιδιού και αφορά πρακτικές, κοινωνικές, επικοινωνιακές δεξιότητες, όσο και την ακαδημαϊκή ή σχολική μάθηση.

Η σχολική μάθηση πραγματοποιείται στο περιβάλλον του σχολείου και συνεχίζεται, ή κατά πολλούς αρχίζει, στο οικογενειακό περιβάλλον. Πράγματι, η άποψη πως οι βάσεις για μια αποτελεσματική μάθηση και μελέτη ξεκινάνε απ' το σπίτι και πως οι γονείς παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στο σωστό ξεκίνημα και στη διατήρησή τους, υποστηρίζεται από πολλούς συγγραφείς και ερευνητές.

Λαμβάνοντας λοιπόν ως δεδομένη τη σημασία της συμβολής των γονιών κατά τη μαθησιακή διαδικασία καθώς και τη μεγάλη δύναμη του κινήτρου, τι θα μπορούσαν να κάνουν οι γονείς ώστε να προλάβουν ή έστω να περιορίσουν τέτοια αρνητικά συναισθήματα και συμπεριφορές αντίδρασης των παιδιών σχετικά με το διάβασμα;

Αρχικά, κάνοντας λόγο για τα κίνητρα, αξίζει να σημειωθεί πως υπάρχουν δύο είδη κινήτρων: τα εξωτερικά και τα εσωτερικά.

- Τα **εξωτερικά** αφορούν και συνδέονται με συγκεκριμένες εξωτερικές ανταμοιβές που βρίσκονται έξω απ' το παιδί, όπως για παράδειγμα ένα αγαπημένο παιχνίδι, χρήματα, οι βαθμοί ή οι έπαινοι του δασκάλου.
- Τα **εσωτερικά** κίνητρα αντίθετα, δεν εξαρτώνται από εξωτερικούς παράγοντες και είναι σαφώς πιο σταθερά και ουσιαστικά απ' τα εξωτερικά. Καλλιεργούν αισθήματα αυτό-ενίσχυσης και ικανοποίησης ως αποτέλεσμα καινούριων γνώσεων και εμπειριών και συνδέονται με

Επιμέλεια: Μαντζαβέλα Ρίτσα, Φιλολόγος Ε.Α.Ε. Med,

την προσωπικότητα και τα ενδιαφέροντα του μαθητή. Επίσης, ενώ η ενίσχυση στα εσωτερικά κίνητρα τονίζει την ποιότητα, στα εξωτερικά ενισχύεται η ποσότητα.

Όταν το εσωτερικό κίνητρο είναι αδύναμο ή δεν υφίσταται, η εφαρμογή μιας υλικής ανταμοιβής για παράδειγμα, ως εξωτερικό κίνητρο είναι πιο εύκολα και άμεσα εφαρμόσιμη απ' τον γονέα, ακόμα κι αν η αποτελεσματικότητά της είναι περιορισμένης χρονικής διάρκειας. Τα καλά νέα είναι πως το κίνητρο, σύμφωνα με έρευνες που έγιναν σε παιδιά, είναι επίκτητο, δηλαδή μπορεί να αναπτυχθεί και να καλλιεργηθεί.

Ακολουθούν 10 προτάσεις που θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν οι γονείς για την ανάπτυξη και την ενίσχυση του κινήτρου κατά τη μαθησιακή διαδικασία και ειδικότερα κατά τη μελέτη των σχολικών μαθημάτων στο σπίτι.

1. Αυξήστε την προσδοκία σας σχετικά με τις ικανότητες των παιδιών. Όσο μεγαλύτερη προσδοκία έχουν οι γονείς για την πρόοδο των παιδιών τους, τόσο θετικότερα τα συναισθήματα και η συμπεριφορά τους προς τα παιδιά, γεγονός που καλλιεργεί την αυτοπεποίθηση, την αυτό-ενίσχυση και τελικά την επιθυμία των παιδιών για εμπλοκή στη μάθηση με θετικά αποτελέσματα

2. Αξιοποιείτε τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα τους κατά τη μελέτη. Είναι γεγονός πως, τα παιδιά, όπως και όλοι μας άλλωστε, ασχολούνται πολύ πιο εύκολα και αποτελεσματικά με ό,τι εντάσσεται στον κύκλο των ενδιαφερόντων τους και των ικανοτήτων τους. Φυσικά, εξ' ορισμού η διαδικασία της μάθησης περιλαμβάνει την απόκτηση νέων δεξιοτήτων, ωστόσο σε πολλές περιπτώσεις μια καινούρια γνώση ή η ολοκλήρωση μιας άσκησης για το σπίτι μπορεί εύκολα να αξιοποιηθεί και να συσχετιστεί με τα ενδιαφέροντα του παιδιού. Για παράδειγμα, σ' ένα παιδί που του αρέσουν οι αθλητικές δραστηριότητες μπορούμε να ενισχύσουμε την εκμάθηση της ανάγνωσης με το διάβασμα ενός αθλητικού περιοδικού, την εκμάθηση της γραφής με το γράψιμο μια παραγράφου για έναν αγώνα ποδοσφαίρου που παρακολούθησε ή την εκμάθηση των μαθηματικών με προβλήματα που έχουν να κάνουν με το σκορ των ομάδων και των αριθμό των παικτών. Ακόμα, ένα παιδί που αγαπά τη μουσική μπορεί να ενθαρρυνθεί να μάθει το μάθημα της ιστορίας τραγουδιστά ή με τη συνοδεία κάποιου μουσικού οργάνου.

3. Δημιουργήστε ένα περιβάλλον και ένα πρόγραμμα μελέτης που ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Το κάθε παιδί είναι μοναδικό, όπως μοναδικές είναι και οι ανάγκες του. Καλό θα ήταν λοιπόν, το περιβάλλον μελέτης του να είναι κατάλληλο προκειμένου να κάνει τη διαδικασία του διαβάσματος πιο εύκολη κι ευχάριστη. Παράδειγμα: για ένα παιδί που του αρέσουν οι κινητικές δραστηριότητες και διασπάται εύκολα,

Επιμέλεια: Μαντζαβέλα Ρίτσα, Φιλολόγος Ε.Α.Ε. Med,

φροντίζουμε να κάνει συχνά διαλείμματα. Επίσης, η χρήση σύντομων σκετς ή ρυθμικών δραστηριοτήτων, πχ πέταγμα μπάλας πάνω στη σωστή πράξη ή στη σωστή συλλαβή μπορεί να είναι πολύ βοηθητικές δραστηριότητες. Αντίστοιχα, στους μαθητές που είναι χαμηλότερων τόνων και τους αρέσει η οργάνωση και η τάξη, φροντίζουμε να παρέχουμε μια καθημερινή ρουτίνα στο καθημερινό τους μαθησιακό περιβάλλον με χρονοδιαγράμματα, πίνακες και φυσικά ένα τακτοποιημένο χώρο μελέτης

4. Χρησιμοποιείτε την ενθάρρυνση και την λεκτική επιβράβευση, όχι μόνο του αποτελέσματος, αλλά και της κάθε προσπάθειας του μαθητή. Η δύναμη της ενθάρρυνσης και του επαίνου είναι πολύ σημαντική και συχνά ίσως υποτιμάται η αξία της και παραβλέπεται. Ωστόσο, συνιστά έναν πολύ απλό, άμεσο και πολύ συχνά αποτελεσματικό τρόπο ενίσχυσης της μαθησιακής διαδικασίας. Συχνά μάλιστα η επιβράβευση δίνεται μόνο μετά την ολοκλήρωση μια δραστηριότητας, όμως είναι πολύ σημαντικό να παρέχεται σε όλη τη διάρκεια της προσπάθειας καθώς αποτελεί κινητήρια δύναμη για τον μαθητή

5. Επιβραβεύστε με κάποια υλική ανταμοιβή. Η υλική επιβράβευση συνιστά έναν συχνό τρόπο ενίσχυσης του κινήτρου του παιδιού και όπως προαναφέρθηκε, μπορεί να είναι η ενασχόληση με μια αγαπημένη δραστηριότητα, η αγορά ενός αγαπημένου παιχνιδιού ή χρήματα. Για να είναι αποτελεσματική, αυτού του είδους η επιβράβευση θα πρέπει προφανώς να ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα και τις επιθυμίες του παιδιού. Επίσης κρίνεται σκόπιμο να δίνεται κατόπιν της ολοκλήρωσης ενός συγκεκριμένου μαθησιακού στόχου και να τηρείται κάποιο μέτρο στη χορήγησή του, ώστε να μην καταλήξει ο μαθητής να διεκπεραιώνει εκτελεστικά και βιαστικά το μάθημά του προκειμένου να λάβει αυτό που επιθυμεί και να μη συνδεθεί το μάθημα αποκλειστικά με τη συγκεκριμένη υλική ανταμοιβή.

6. Συσχετίστε τα μαθήματα με την καθημερινή ζωή. Μ' αυτό τον τρόπο θα βοηθήσετε το παιδί να κατανοήσει την αξία και τη χρησιμότητα των μαθημάτων που συχνά, επειδή δεν είναι προφανής, διατηρεί το κίνητρό του χαμηλό. Για παράδειγμα, μαθαίνοντας ανάγνωση θα διαβάζει επιγραφές και ταμπέλες στο δρόμο, το αγαπημένο του κόμικς και τους υπότιτλους ταινιών, ενώ με την αφαίρεση θα ξέρει πόσα ρέστα να περιμένει απ' το φούρνο και το ψιλικατζίδικο.

7. Δώστε έμφαση στις επιτυχίες του. Πολλές φορές «στη σκιά» κάποιων σχολικών αποτυχιών ή μαθησιακών δυσκολιών, παραβλέπουμε ή υποτιμούμε καθημερινές επιτυχίες και κατακτήσεις των παιδιών. Είναι σημαντικό να έχουμε στο μυαλό μας πως μια επιτυχία, όσο μικρή κι αν είναι, για παράδειγμα τρεις από τις δέκα λέξεις γραμμένες σωστά, είναι μια επιτυχία, μια κατάκτηση, μια εξέλιξη που καλό είναι να τονίζεται και να επιβραβεύεται σε κάθε ευκαιρία. Εξάλλου, με μια ενισχυμένη αυτοεκτίμηση και έμπρακτη αναγνώριση των προσπαθειών του είναι πολύ πιθανό το παιδί την επόμενη φορά να προσπαθήσει περισσότερο και τ' αποτελέσματα να είναι καλύτερα. Αντίθετα, αν η έμφαση δίνεται στα λάθη και τις αποτυχίες είναι εύκολο να

δημιουργηθεί σταδιακά ένα αρνητικό κλίμα αποθάρρυνσης και ίσως ακόμα και παραίτησης.

8. Αξιοποιείστε εναλλακτικά μέσα μάθησης ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες τους. Σήμερα, τα μέσα μάθησης και εκπαίδευσης είναι ποικίλα και αξίζει να τα εκμεταλλευτούμε προς όφελος των μαθητών εμπλουτίζοντας και κάνοντας πιο ελκυστική και αποτελεσματική τη διαδικασία μελέτης των μαθημάτων. Μερικά απ' αυτά τα μέσα είναι εκπαιδευτικό λογισμικό στον υπολογιστή, επιτραπέζια παιχνίδια, εκπαιδευτικές κάρτες, κουκλοθέατρο, εκπαιδευτικά cd και dvd, ζωγραφική, κολλάζ και πολλά άλλα. Φυσικά και σ' αυτή την περίπτωση η επιλογή των υλικών γίνεται με γνώμονα τις ανάγκες και τις ικανότητες του μαθητή. Δηλαδή, σ' έναν μαθητή που είναι κυρίως οπτικός τύπος θα προσανατολιστούμε σε αντίστοιχα μέσα, όπως κάρτες ή επιτραπέζια παιχνίδια, ενώ για τον μαθητή που έχει έφεση στις τέχνες, θα χρησιμοποιήσουμε ανάλογα υλικά, όπως ζωγραφική, κολλάζ ή παραμύθια

9. Διαμορφώστε και προσφέρετε ένα σωστό πρότυπο προς μίμηση. Λαμβάνοντας υπόψη την τεράστια επίδραση που έχει η συμπεριφορά των γονέων στα παιδιά τους, είναι ιδιαίτερης σημασίας να διατηρούμε ένα σωστό πρότυπο σε σχέση με τη διαδικασία της μάθησης. Δεν είναι λογικό να περιμένουμε τα παιδιά μας να αγαπούν τη γνώση όταν εμείς δε δείχνουμε αντίστοιχα παραδείγματα στην καθημερινότητά μας. Συνήθειες όπως το να διαβάζουμε ένα βιβλίο ή την εφημερίδα, να λύνουμε ένα σταυρόλεξο προωθούν ένα θετικό πρότυπο. Ιδανικά οι παραπάνω δραστηριότητες μπορούν να γίνονται ταυτόχρονα με το διάβασμα του παιδιού.

10. Δώστε έμφαση στα οφέλη της μάθησης. Η αξία της μάθησης είναι ανυπολόγιστη και τα οφέλη της είναι αδιαμφισβήτητα. Μιλώντας στα παιδιά με προσωπικά παραδείγματα για το πόσο μας ωφέλησε η μάθηση, πιο απλά και πρακτικά στα μικρότερους μαθητές, πιο αφαιρετικά στους μεγαλύτερους και συνδέοντας επιμέρους τομείς των σχολικών μαθημάτων με τα προσωπικά πλεονεκτήματα που μπορεί να έχει ο μαθητής, το κίνητρο για μάθηση θα ενθαρρυνθεί. Ανάλογα με την ηλικία και τα ενδιαφέροντα του παιδιού, κάποια απ' τα θέματα στα οποία μπορούμε να αναφερθούμε είναι πως χάρη στη μάθηση έχουμε τη δυνατότητα να διαβάζουμε αγαπημένα μας βιβλία, να παίζουμε επιτραπέζια παιχνίδια γνώσης με τους φίλους μας, να συμμετέχουμε δημιουργικά σε μια κουβέντα, αλλά και να διατηρούμε τη δεξιότητα της συγκέντρωσης και της οργάνωσης που βρίσκει εφαρμογή στην καθημερινότητά μας και είναι αποτέλεσμα σε σημαντικό βαθμό της σχολικής μας ζωής.

Ανακτήθηκε από

<https://eidikipaidagwgos.gr/to-kinitro-sti-mathisi-ke-10-protasis-enischisis-tou/>

Επιμέλεια: Μαντζαβέλα Ρίτσα, Φιλολόγος Ε.Α.Ε. Med,